

گنجینهٔ واژه‌های فارسی

نسخهٔ گسترش‌یافتهٔ ۰.۶ مفهومی

پیش‌گفتار

زبان فارسی زنده و پویا، پر از واژه‌های زیبا و خالص است. این مجموعه تلاش کرده است تا جایگزین‌های فارسی خالص برای واژه‌های عربی‌زده و تخصصی ارائه دهد. هدف، فراهم کردن یک منبع قابل استفاده برای همه علاقه‌مندان به زبان فارسی، نویسنده‌گان، دانشجویان، برنامه‌نویسان و فعالان فناوری است تا نوشتار و گفتار فارسی روان و خالص داشته باشند. همچنین این مجموعه قابل گسترش است و کاربران می‌توانند واژه‌های جدید اضافه کنند و به غنای آن بیافزایند.

فصل ۱

واژه‌های عربی‌زده و معادل‌های خالص فارسی

۱. واژه‌های تأکیدی و نفی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
اصلًا	به‌هیچ‌وجه / کلاً	Never	نفی مطلق
أبدًا	هیچ‌گاه	Never	نفی قوی
حتمًا	بی‌شک / ناچار	Definitely	تأکید
قطعاً	بی‌گمان / بی‌تردد	Certainly	تأکید قوی
اكيداً	به‌شدت / سخت	Strongly	دستور، توصیه
الزاماً	ناچار / ناگزیر	Necessarily	ضرورت
فقط	تنها	Only	حدودیت
الزاماً	ناچار / ضرورتاً	Mandatory	الزام قانونی یا اخلاقی

۲. واژه‌های تقریبی و مثالی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
مثال	برای نمونه / چنان‌که	example For	مثال
تقریبی	نزدیک به / کم‌ویش / در حدود	Approximately	تقریبی
غالباً، عمدہ	بیشتر / اکثراً	Mostly	عمدتاً
نمونه محدود	بخشی / تعدادی از	Some	برخی
حد بالاتر	بیشینه	Maximum	حداکثر
حد پایین‌تر	کمینه	Minimum	حداقل

۳. واژه‌های زمان و مکان

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
اول	نخست	First	ترتیب
آخر	پایان	Last	ترتیب
قبل	پیش	Before	زمان
بعد	پس	After	زمان
همیشه	همواره	Always	زمان مداوم
اکنون	هم‌اکنون / کنون	Now	زمان حال
دیر	پس از موعد / با تأخیر	Late	زمان دیرهنگام
زود	پیش از موعد / به سرعت	Early	زمان سریع
همزمان	هم‌زمانی	Simultaneous	وقوع همزمان

۴. واژه‌های اجتماعی و اداری

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
حكومة	فمانروابی	Government	اداره کشور
دولت	کشوربانی	State	اداره کشور
ملت	مردم / توده	Nation	مردم
جامعه	همبود	Society	جمعیت، اجتماع
قانون	آیین	Law	مقررات
عدالت	داد	Justice	اصاف
آزادی	آزادی	Freedom	حق و اختیار
فرهنگ	هنر و سنت	Culture	رسوم و هنر
مدیریت	گردانندگی	Management	اداره سازمان
سیاست	کشورداری	Politics	اداره کشور
اقتصاد	کارماهی / بازرگانی	Economy	فعالیت مالی
مدرسه	آموزشگاه	School	آموزش و یادگیری

۵. واژه‌های فکری و انتزاعی

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
تفکر، خرد	Intellect	خرد	عقل
اندیشه	Thought	اندیشه	فکر
واقعیت	Truth	راستی	حقيقة
باور	Faith	باور	إيمان
رفتار و خوی	Morality	خوی	اخلاق
پیامد	Result	فرجام	نتیجه
کارکرد	Role	کارکرد	نقش
روش انجام	Method	راه	روشن
فعالیت انجام شده	Performance	کارکرد	عملکرد
دگرگونی	Change	دگرگونی	تغيير
مرکز اندیشه	Mind	اندیشه‌گاه	ذهن

۶. واژه‌های روزمره و طبیعت

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
موجود زنده	Human	آدمی	انسان
سرزمین	Homeland	میهن	وطن
گروه خانوادگی	Family	خاندان	خانواده
خوردنی	Food	خوراک	غذا
جسم انسان	Body	تن	بدن
کره زمین	Earth	گیتی	زمین
محیط اطراف	Air	باد / فضا	هوا
اندام حیاتی	Heart	دل	قلب
جوهره زندگی	Soul	جان	روح
نوشتار	Book	نامه	کتاب
عبارت	Sentence	گفتار	جمله
واحد معنایی	Word	واژه	کلمه
مفهوم	Meaning	چم	معنى
نوشتمن	Script	نوشتار	خط
تأثید نوشتار	Signature	دستنوشته / مهر	امضا
سرنام	Title	سرنویس	عنوان
جهان هستی	World	جهان	دنيا

۷. واژه‌های آموزشی و علمی

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
آگاهی و اطلاعات	Knowledge	آگاهی	دانش
فرآیند یادگیری	Education	یادگیری	آموزش
بررسی علمی	Research	پژوهش	تحقيق
محل نگهداری کتاب	Library	خانه‌نامه‌ها	کتابخانه
مبث آموزشی	Lesson	مبث	درس
تدریس کننده	Teacher	آموزگار	معلم
فراگیر، یادگیرنده	Student	آموزنده	دانشجو
ارزیابی یادگیری	Exam	سنچش	امتحان
بررسی علمی	Study	جستار	پژوهش
ایده یا معنا	Concept	معنا	مفهوم
ابزار سنجش	Test	سنچش	آزمون

۸. واژه‌های اقتصادی و مالی

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
دارایی مالی	Capital	دارایی	سرمایه
مؤسسه مالی	Bank	صندوق	بانک
محل خرید و فروش	Market	دادوستدگاه	بازار
پرداخت اجباری	Tax	خارج	مالیات
دادوستد کالا	Trade	دادوستد	تجارت
فعالیت اقتصادی	Business	کارما	کسب و کار
درآمد	Profit	بهره	سود
کاهش دارایی	Loss	خسارت	زیان
عملیات مالی	Transaction	دادوستد	تراکنش
قرض دادن یا گرفتن	Loan	قرض	وام

۹. واژه‌های فناوری، بلاکچین و برنامه‌نویسی

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
علم و مهارت کاربردی	Technology	هنرکده / هنرپردازش	فناوری
دستگاه پردازش داده	Computer	رایانه	کامپیوتر
مجموعه دستورها	Software	نرم‌افزار	برنامه
برنامهٔ موبایل یا دسکتاپ	Application	نرم‌افزار	اپلیکیشن
حافظت داده‌ها	Encryption	نهان‌نگاری	رمزگاری
کامپیوتر ارائه‌دهنده خدمات شبکه	Server	پردازندهٔ میزبان	سرور
محل ذخیره داده‌ها	Database	داده‌گاه / پایگاه داده	دبتابیس
ارتباط بین رایانه‌ها	Network	پیوندگاه	شبکه
اطلاعات	Data	داده‌ها	داده
شبکه جهانی	Internet	شبکهٔ جهانی	اینترنت
صفحات اینترنتی	Web	تارنما	وب
مجموعه مؤلفه‌ها	System	سامانه	سیستم
استفاده‌کننده	User	بهره‌بردار	کاربر
واکنش به محتوا	Like	بسند	لایک
پادداشت کاربر	Comment	پادداشت	کامنت
دنبال‌کننده محتوا	Follower	دنبال‌کننده	فالوور
دسترسی مشترک	Subscription	هم‌رسانی	اشتراک
دفتر کل توزیع شده	Blockchain	زنگیرهٔ بلوکی	بلاکچین
ارز دیجیتال	Cryptocurrency	سکهٔ دیجیتال	رمزارز
قرارداد خوداجرایی	Contract Smart	پیمان هوشمند	قرارداد هوشمند
مجموعه دستورها	Code	برنامه / دستورنامه	کد
برنامه ترجمه کد	Compiler	هم‌گردان	کامپایلر
منبع برنامه	Source	منبع	سورس

۱۰. واژه‌های حقوقی و اداری

توضیح کاربرد	انگلیسی	فارسی خالص	عربی‌زده
توافق رسمی و قانونی	Contract	پیمان	قرارداد
برخورد قانونی در برابر تخلف	Punishment	کیفر	مجازات
مسئول اجرای قانون	Judge	داور	قاضی

۱۱. واژه‌های علمی و پزشکی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
بیمار	ناخوش	Patient	فردی که به درمان نیاز دارد
درمان	شفا	Treatment	فرآیند بهبود بیماری
آزمایش	سنجهش	Experiment / Test	بررسی علمی یا پزشکی

۱۲. واژه‌های احساسی و روانی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
نفرت	بیزاری	Hatred	احساس منفی
خوشحال	شاد	Happy	احساس مثبت
غمگین	اندوهگین	Sad	احساس منفی
تروس	بیم	Fear	احساس ترس
شجاعت	دلیری	Courage	شجاعت و دلیری
امید	آرزو	Hope	انتظار مثبت
اعتماد	اطمینان	Trust	اطمینان و باور
خودخواهی	خودپسندی	Selfishness	خودمحوری
مهربانی	نیکخواهی	Kindness	رفتار مهربانانه
تمرکز	فروان‌نگری	Focus	توجه و تمرکز ذهنی
خلاقیت	نوآوری	Creativity	توانایی ابداع و نوآوری

۱۳. واژه‌های مذهبی و باورها

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
خدا	پروردگار	God	موجود برتر
پیامبر	فرستاده	Prophet	فرستاده الهی
دین	آیین	Religion	باور مذهبی
نماز	نیایش	Prayer	عبادت روزانه
ایمان	باور	Faith	باور مذهبی
عقیده	نظر	Belief	اعتقاد شخصی
عبادت	پرستش	Worship	انجام اعمال مذهبی
قرآن	کتاب مقدس	Quran	متن مقدس

۱۴. واژه‌های سلام و احوالپرسی

عربی زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
سلام	درود	Greetings / Hello	احوالپرسی روزمره
خداحافظ	بدرود	Goodbye	خداحافظی
معذرت	پوزش	Sorry	درخواست بخشش
تشکر	سپاس	Thanks	قددانی